

21-чи май - Кавказ урушда ёлген адыглыны эсгериюню кюнүдү

2008 жыл, 21-чи МАЙ, БАРАЗ КЮН. №№ 96-97 (17948)

ЗАМАН

ГАЗЕТ 1924 ЖЫЛДАН
БЕРИ ЧЫГАДЫ

КЪАБАРТЫ-МАЛКЪАР РЕСПУБЛИКАНЫ
ПАРЛАМЕНТИНИ ЭМ ПРАВИТЕЛЬСТВОСУНУ ГАЗЕТИ

ВРЕМЯ
Интернет-версия: zaman.smikbr.ru

ГАЗЕТА ПАРЛАМЕНТА И ПРАВИТЕЛЬСТВА
КАБАРДИНО-БАЛКАРСКОЙ РЕСПУБЛИКИ

БАТЪАСЫ
6 СОМДУ

Къабарты-Малкъар Республиканы Президенти А.Б.Канокону Кавказ уруш бошалганы 144 жыл толганы бла байламлы **О Б Р А Щ Е Н И Я С Ы**

Багылы ата журтдулары!
1763-1864 жж.) бошалганы 144 жыл толады. Ол узаак заманлада жюз минге бля адамла, тугъан жерлерин куюп, куюк-шошудан, патчах сактан корулудан башларын алып, тыш кыраллагы кетгендиле, мухажирле болгандыла. Биогонлюкде ала Туркде, Сирияде, Иорданияда, Израильде, АШШ да, Германияда, Голландияда, Египетде, Ливияда, Францияда, Великобританияда, Болгарияда, Канадада жашадыны.

да кеп ёмурледен бери келген байламлыкълада жангыр бир бушуулу иш болгандан да унутмагыз керекби. Къабарты-Малкъар Россия кыраллагы кесип арачылыгы биз куюктулганы 450 жылдык биз куюктулганы белгилениши алай кеп болмайды. Ол байрам бизге бирлеширге, Къабарты-Малкъары халкыны биринги куюндирдирге жангы кую бергенди. «Россия бля ёмур-ёмурлетге» деп берген антыбозгыз кертичидей кыгалгыны ачык кертюзгенди.

Ата журтка кайтыш **Мухажирлени проблемаларын бизни кыралны болушлугу болмай тамамларгыз амал жокъду**

Биогон Кавказ уруш (1763-1864 жж.) бошалганы 144 жыл толады. Ол узаак заманлада жюз минге бля адамла, тугъан жерлерин куюп, куюк-шошудан, патчах сактан корулудан башларын алып, тыш кыраллагы кетгендиле, мухажирле болгандыла. Биогонлюкде ала Туркде, Сирияде, Иорданияда, Израильде, АШШ да, Германияда, Голландияда, Египетде, Ливияда, Францияда, Великобританияда, Болгарияда, Канадада жашадыны.

рал куюлуклагыла саянадыла, аланы араларында бийик чылары болган аскерчиле бардыла. Черкесиле жашаган кыралларында илмуу, культураны, билли берюню айтыш кы тийлишлю куюу кошадыла. Алай болсада, мухажирлени жореклери Кавказга тартай кыладыла. Ол да бошдан койду. Тугъан жерин тансыктык, термилу андан тышында жашаган адамны жореклигин бир заманды да кетмейди.

Барган кыралларында аланы Адыгъ Хасо организацияларында кеп кере болурга тошгенди манга. Мен аланы аны тилибизе сёвештерини эшитип, халкыны эрттеги адет-тереперине сак болгандылар, адыгъ ашарыкчыны унутмагандыларын керюп бек куюанганга.

Адыгъ халкы кыздарыны, патчах бардырган урушу оту жеткен башка кеп кавказ халкыны кыздарларына, бушуулду, аны адамны титиреткен энци шартлары да бардыла. Жарсууга, биогонлюкде кыраллагы халкыны да барды деген политолго да табылдыла. Мени ала бля даулашырымыз келеди. Кертиди, ата журтуларыбыз тошген жерлерде ала намысларыны сыйларын сакталгандыла, кызларда, халкыны араларында да даражалары улуу кую.

КЪМР-ни ПАРЛАМЕНТИНДЕ

Юй, фатар алыргыз хар кимни да къолундан келирча

КЪМР-ни Парламентини Президиуму кезуюу жыйлыуу болгонды. Аны законла чыгарыуу органы башчысы Бечеланы Илияс бардырганды.

Экономика политика жаны бля комитетни председатели Малкъарлыны Тахирни айтыны бля депутатла «2008-2012 жыллагы жарашдырылган «Жашуу журтла» деген республиканы целевой программаны юсюнден» КЪМР-ни Законуну проектине кырагандыла. Ол айтханы кере,

программаны мураты - жашуу журтла бля байламлы ишни тап кырауду, аны тугъучу болурча этюидо, андан ары айтынууду, республиканы граждандарыны юй, фатар алыргыз къоларындан келирча амалла кырауду.

Анда 2012 жылга дерин жашуу журтладан 2,5 миллион квадратный метр чаклыгы бири хайырлангырга бериле белгилениди. Ары энци иели юйени курулушлары, общежитени, эски юйени жангыртуу эмда оюла турган жашуу юйени бузуп кетери ишле да киредиле. Программала белгилениген зат-

ланы тамамлаугыз 24,1 миллиард сом керек болуктуду. Ол ахчаны 11,8 миллиард чаклыгы бири бюджетден тышында мажарылыкды.

«Къабарты-Малкъар Республикада 2007-2010 жыллада жаш юйорлени жашуу журтла бля жалчытууу республиканы целевой программасына торленюле кириуюню юсюнден» КЪМР-ни законопроекти бля Экономика политика жаны бля комитетни председатели Михаил Гончаров айтыныла. Сёз программага тоштенди.

дери созуую юсюнден бардыла. Дагында 2008 жылдан башлап программга кышалгала федеральный бюджетден буюнорюк ахчаны ёлчөмни тохтадырыуу жургуу да торленеди. Алынганы 15 процентни орнуна ахча Къабарты-Малкъар Республиканы кесип кесип кылай жалчыталганына кере тергиллик. Республиканы бюджетни бля муниципальный кураулыны бюджеттерини председатели бля байламлы болулга да торленюле кириледиле.

Ахшы ханар **Акхайланы Хажимурат - Россияни чемпиону**

Бу конюде Саранск шахарда ауур атлетикадан эр кишилени араларында Россияни чемпионны бардыртханды. «Весь спорт» информация агентство бидиргенге кере, кыралны жыйымдык командасына кирдик спортула аны итгарыны кере сайланаркыдыла.

ПРЕЗИДЕНТ СОВЕТИДЕ

Магъаналы темагыз ачык сёлешу

КЪМР-ни Президентинде Къабарты-Малкъар Республикада миллет проектини жашауда бардыруу эм демография политика жаны бля советни кезуюу жыйлымунда сёз билем берюуде халкы юсюнден барганды. Жыйлымуу Къабарты-Малкъары Президенти Арсен Канокон бардырганды.

Билим берюуде эм илмуу министр Сафарби Шхагалосов республиканы бек ахшы устандырын бля школларын конкуре бля сайлау, аланы тизмелерин кырауу жаны бля кылайлы мадария этилгендерини ошонден билдиргенди. Миллет проекте керуу шолуулары Интернетте кылай кошулгандыларын. Президентте Советни оюнулары кылай толтурулгандыларын айтханды.

Жыйлымуда Арсен Канокон бизни бийик окуу юйлеринде билим берюууна кечтесуу бля байламлы оюнуларын бля предложенияларын айтты Президентни Администрацияны башчысы Альберт Кажаров, КЪМР-ни Профсоюзларыны федерация советни председатели Шовкин Таов, Къабарты-Малкъар кырауу университетни ректору Барасби Карамурзов сёлешгендиле.

Жыйлымуу юсюнден толду отчёт басмаланырдыкы.

ТЕКУДАНЫ Хауа.

Правительствоню оюнулары

Гитче бизнесни онглары кенгериледиле

КЪМР-ни Правительствосу «Къабарты-Малкъар Республиканы гитче финанс организацилары болушууу мадарларына оюнуларын» бериги этгенди эмда алагыз ахча буюнорюк жургууну да кыабал керегинди.

Гитче финанс организацилагы кырал болушук репликаны бюджеттен кы курс бля этилдики. Экономиканы айнытуу эм сатуу-алуу юйени министр Мусуланы Алий айтханы кере, бу бериги кабыл этилени бля гитче бизнес

ЖЕР ВОПРОС

Аграрникле аренда байламлыкыла жанлыдыла

КЪМР-ни Эм молк эм аш-Казакъ министрствосу бля аграрникле аренда комплексе ишленгенге профсоюзну рескомуну башламчылыклары бля профсоюзланы мекямыны активизацияла «Жер байламлыкыны илгендиюню, жерни фидайы хайырлангыну эм элде жарылычулуны кыраууну» вопросларын деген темагыз конференция болганыны асламыны информацияла бидирген этдиле. Аны ишине великини торло-торло формаларында жерлени хайырлангычула, жер-жерли ишине органына келечилери, жерчиллик бля байламлыкыны кытайшан этдиле. Жыйлымуда ушакны итгарыны кере, шарт предложениланы пакетин жарашдырыла, Къабарты-Малкъары Президенти Арсен Канокону столуна салурга ону этгени этди. Бу жулушуну тамамларгыз борчул этилген комиссия о предложениланы жарашдырганды.

Магъаналы документни баш болулары ошонден этди. АПК-да ишленгенге профсоюзну рескомуну председатели Чамал Беспалев шёндю кезилде Къабарты-Малкъарда эл молк магъаналы жерлени хайырлангыну бек тоз эм фидайлы формасы аренда байламлыкыла болганын чертенди. Эм молк предложениланы оюнулары, фермерле, энци предпринимательле, болушукчу молкери болганыла, агробизнес сферада юрештенге, алименталык тикле эл молкда жети эл алышымалыкты эм баш средстводу деген оюмдула. Аны сөбелли приватизацияны сыйтау бля аны чачуу этерге жараржы тоюндю. Жер бизни жашуу этген сфералыкы, аны сөбелли, илюкчюлүш этип, аны энци илюкчю берюу элдеде жашаган граждандары араларында социальный, экономика эм ниет жаны бля керек кымынлыкыла туудурга болуктуду, деп да айтханды.

Иеликни торло-торло формаларында жерни хайырлангычула аренда байламлыкыны чертендикиде. Нек дегенде аны кезуюунда былай затла сакталырылары ююнчю: жер-право мадарла; жер байламлыкыны тап халда тууу жаны бля кырал эм муниципальный органыны компетенциялары; жер-ле эсеп этип; кырал жер-мадар эм мониторинг; жерге илюкчю энци кырал регистрация этиу; жерлени катего-

Протест

Бюгюн ара газетлени биринчи бетлери кыруудыла

Биогон бек уллу россия газетле биринчи беттеринде зат басмаланы чыгадыла. Алай бля ала «Россияни Путьтасыны» тарифлени кёрюу юсюнден керек информацияларын бидирдиле. Аны юсюнден Россияни Жамауат палатасыны пресс-службасы бидиреди. Асламыны информация органыны эм Россияни граждандарыны атырауу эм ол болуу бля байламлы Президент Дмитрий Медведевде писмо жиберилгенди. Анда адамланы асламыны болгонюкде кыралны жашауу юсюнден керек информацияны басма органдыла тапханы юсюнден айттыла.

«Газета» газет бидиргенге кере, бу акцияга кытайшан изданиланы биринчи беттеринде жаландыла «Залушты свободо слова можно разумным способом. Например, режим повешением тарифов на подписку» деген бек тизгин болуктудула. Бозш жер а халы информация калган этта да бир каналдан кырау кагалганын белгиледи.

Президентте жиберилген кагыгыла ала Жамауат палатаны коммуникацияла, информация политика эм СМИ-де сёз эркинлик жаны бля комиссияны председатели, «Московский комсомолец» газетни баш редактору Павел Гусев, палатаны келечилери, «ИФ» «Комсомольская правда» эм «Известия» газетлени баш редакторлары Николай Зытков, Владимир Сунгоркин эм Владимир Мамонтов кырал салгыдыла.

Жалчыныкысы информация агентство.

Юй, фатар алырғы хар кимни да кьолундан келирча

Ахры. Аллы 1-чи бетдеди.

Экономика политика жаны бла комитети председатели башха замистиени Владимир Сохова а депутатланы кьаврауларына «Халканы асламы хайырланган автомобиль, шахардан тышына жюргюөн темир жол эм электро транспортну юксөткөн» КьМР-ни Законну толорунуле кириуюну юксөткөн» КьМР-ни законпроекти бергенди. Аны федералдык закондестелестовга келиширча этерге тошкенди. КьМР-ни кьырал ырыксынын Золкь муниципалдык району муниципалдык мелгине алайы берге эрин этую юксөткөн КьМР-ни Правительствосу абраканын ала байкамын ворпусу Экономика политика жаны бла комитети председатели заместители Анатолий Атапков көйөргенди.

транспортада жюргөнгөнө кыоакь жорулка тохташтыруну юксөткөн РФ-ни Правительствосу этиген абраканы башха Законодестелестов, кьырал кьорууну эм жер-жерчи саймуларынанын ворпуслары жаны бла комитети председатели Руслан Абазов шагьры этгенди. Аны заместиени Гиликаны Борис а «Россия Федерацияда жержерчи саймуларынанын кьорууну бителуо принципирини юксөткөн» Федералдык закону 44-чю статьясына толорунуле кириуюну юксөткөн» законпроекти депутатланы оюксөткөн бергенди.

Культура, спорт, туризм эм асламлы информацияны оргналары жаны бла комитети председатели заместиени Бабаляны Хусейин айтыны бла аттракцион техниканы кьоркүсузу ишлеуон жалчатыну онлары озоюлгенди.

Уруну эм социалдык политика жаны бла комитети председатели заместиени Фатима Гешева уз сабыл пособиаланы телуюно полномочиялары федералдык араны бойнуу салыну эмда саякат сөбийише кьыраганлары ючюн ишлерге онгарлы болмаганлагла тыенгенге компетенциялагы кыоакьга керекисини юксөткөн абраканыяла бла шагьры этгенди. Регламент жаны бла комитети председатели Владимир Махову билдириуюну тыгылау, Президимуну членверибери адалманы КьМР-ни Парламентини Сайлыу грамотасын бла сауыгаларга озу эткенди. КьМССР-ни халкь артисти Хусен Биляпову Маремукулуну, «Кьырал музыка театры» культура кьырап учуреджанын чокьордуну тамалларга кьолдон келпкенди.

Алай ол заттар тек болуп кытамалыкларына хаксыды. Репатриация — ол узактык озуулган кьыйын ишди.

Мунда жатаганы аланы; «Кьыйынлык» — дегенерин, терк-теркшитибди. Андан да

(тыш кьыралпадан) — Кьыйтарсылна, нек кьыйтармаидыла? — деп кьатлайдыла. Эки кауламу да ашкызынларан адалмала болуула. Алай буюнокюде ол жашуу магьаналы, кьыйын проблеманы тамаллар он бармыды деген ооруу чыгыды. Кьыйтайхалы жашарга, ишлерге да керек. Ала кесерини бында жерашдырып, бу болумулага юйренип, орналып тохтар ючюн, ырыксы, башха кьырачкыла да этерге тошкери.

уагаскала берирге, орус тилге юйретимую курсларын кьырарды.

жажирлени сабийери уа Нальчканы бла Майкопну лагерлеринде согулдула. Адыг чыгармачылык коллегиялени фестивалыра, концерттери бардырылаула, диаспора бла бирге спорт эркишуле кьырауладыла. Аны тили (14-чю марда) эм Репатриация (1-чи августта) кемери белгилениди. Аны кезулеринде республиканы башчылары ала Халкыла аралы Черкес Академияны исполкомую келечилери ата журтларына кайтып бир жерлери бла тобулеуле бардырылаула. Нальчкени бла Минводала адылга жашаган тау журтларына кайтып бир жерлери бла кетерге болуула: анда жуугуу-ахусту ауруп, мында ким бла эсе да, жарашмай, бизнеси кьырамын.

Жигиттик

Журтун сюйгөн алгысга туруп

Анатолый Кирову РФ-ни алгысчаны Президент В. Путини узген ала «Россияни жигити» деген ата тийишли болганды (өлгенден сора). Аны бла бирге батыр Кьабарты-Малкьарда Кьуурган жерде этилген. Андан сора да ишлеге кьырау управленийни таматасы болуп турган 12-чи январьда аманыкчыларыны кьолларындан жоюлган опер-упломончанын Райхаланы Алберт да «Кийин ючюн» деген ордун бла сауыгаланды.

Анатолый Кирову РФ-ни алгысчаны Президент В. Путини узген ала «Россияни жигити» деген ата тийишли болганды (өлгенден сора).

Алга жораланын Кьабарты-Малкьары МБД-сында жайылуу болганды. Анатолый Кирову бла Райхаланы Албертни жууктары бла тобушип, бийик кьырал сауыгаланы берирге, аланы жигитликтерин белгилеге Нальчике Россияни ишлерини министрини ордубасы Аркадий Елеев бла Россияни терроризмге бла кьураганында этиген аманлыкчыларна жюргюөн департаментини таматасыны ордубасы Юрий Кокос көргөндө. Андан сора да кьыйынлык КьМР-ни Парламентини спикери Бечелланы Илиз, республиканы премьер-министри Андрей Ярин, Кьабарты-Малкьардын ишлерини министри Юрий Томкак да катышкандыла.

Анатолый Кирову ул бийнеси Асихтак бла Райхаланы Албертни анасы Байзулпаланы Розага тутурганды. Юрий Кокос жигиттерибизини жууктарына департаментини атыман кайгысы эс бергенди эм аланы өлтюргөн аманлыкчыларна жюргюөн департаментини таматасыны ордубасы Юрий Кокос көргөндө. Андан сора да кьыйынлык КьМР-ни Парламентини спикери Бечелланы Илиз, республиканы премьер-министри Андрей Ярин, Кьабарты-Малкьардын ишлерини министри Юрий Томкак да катышкандыла.

Республиканы мамыр жашуун бузарга сюйгөн аманыкчы кьолларындын белгени аманайдыла: жаш адамны исламны жоруларына терс юйретилген башлан ишлени келечилерине чабыулулагы дери да аны шагьраттенди генерал-полковник Аркадий Елеев. «Алай ала муруттарына жеталмагандыла», — деп белгилегенди. Анатолый Киров ишти толтурууда айрымчылары ючюн «За заслуги перед Отечеством», — «За отличие в охране общественного порядка» деген майдалла бла сауыгаланды.

Райхаланы Алберт иш ишле оргналада кьурулук этгенде, Чечен Республикада төрт керге болганды. Эчни жумушлары тамалмагандыла этген жигитчи ючюн ол Россияни МБД-сыны атындан бир нен-

ча керс сауыгаланды.

Житылуула Бечелланы Илиз, Андрей Ярин, жамаут оргнацияларыны келечилери, өлгөнүн жууктары да сөйлөшкенди. Андан сора бери келгенге барысы да Нальчикде граждан борчларын толтурууда Бучудан келелее таурула, Жаңылуу сөзүн кычыра, — Хорларкыбыз кычыра, — таурула...

— Сотникте, жесирле ючюнге Аз тейлебе жуге таурула, Кечелди — атышуу, кычыруу, Юшюте, кьар кыатыш жуаула? Керекиси кьоратбазы ючюну, Жигити алабыз жесирге, Юйюри ачыкканды кьыйнала, Кеси уа — термиле жерине?

Тпожкыйчыла, кьайда Жашгылык кьанларын кьыйнатхан? Тау аыз ма бизни сыласын — Алыз хорламны сынаткан!

Кьыйлай бир алтыны бериле, Да бу затту бериле ма бизге, Кериген Христос бла эте ант, Чыгарбыз жашауда тпо-тозго!

Солдатла ол антыны кьыйтарип Айткыла — ол болганды төре, Айткыла кьызуат жарсынуу Бу жерин юксөткөн ким төлөр? Биркидик кьызуат отунда, Кьыйндаш этдиле от кюле, Оруну халкыны талпыкыла Бой салды чал Кавказ, буюкле.

Саладин Жилетежев - белгили кьабартычы жазучу. Аны 20-дан артык кытабы чыкканды. Ол мухажирлики юксөткөн жазганды. Аланы саньнда «Толкунну жиялуу» поэмза да барды.

Поэмза көп болмай Чеченде «Нана» журналда толусунай, Ростова «Дон» журналда уа аны иги кесепи басмаланды. Аны орус тилге фахмулу поэт Александр Пряхников көчюргенди.

Саладинин «Толкунну жиялуу» эчни кытап этип чыгарырга мурагы барды. Кьабарты, малкьар, орус эмда торк тилде.

Поэманы малкьар тилге Унланы Онос көчюргенди. Аны биринчи кесегинден юзюбо бла сизни шагьры этебиз.

Саладин ЖИЛЕТЕЖЕВ

Толкунну жиялуу

Поэмдан юзюк

Тарыхны кюзгюсю

Тенчлык жокду эрттен Кавказда, Патчыны иши жокь өлгенге. Тойлагы согорона урушка, Саны жокь полканы блчмеге. — Анчыды хорламны татыну Бучудан келелее таурула, Жаңылуу сөзүн кычыра, — Хорларкыбыз кычыра, — таурула... Кез жашадан магьана болур аз, Эр киши кьонды иерге, Жаныгдан башланды хар зат — Зоругьга ажалны иерге. Кьан алуу! — дедиле апала, Толтуру айткыла буйрукчу, Кьыйынлыкыгы угай, хорларга, Көтөре байраксы журукчу.

Сөрмөшле тохтаган бир конде Кесине баязын бир конух, Келгенди Кьобаны халкына, Этейим деп мында бир палах. Алай билмедим ол алайда Сөз кючю болганын кьырамадан. Алайды жигити сөзлери Оюму болмады аладан... Мычмай, акылман кьарт бир кон, Патчыны аллында — арада Сөз тутду, буюкмый адымы: «Кьыралыр келгени кьырамы». Келгенди Россияден кьуугуну, Келгенга, кыш суукь замансыз. Болмамайыз бир да ажалсыз, Кьычырыр өлмюну кьуугуну. Патчадан келени сөөлдү, Турды, чькыймай сөз аузудан Алайда ол кьыты сөзлери Этдиле да кьымысы, агудам. Жашырмай ачынуу, жарсынуу, Сокурнай айткыла сөзюне, Бир оспар сөлөшди, бир оспар, Кьырамай келени кезюне. — Жигитле кесинден улугьга Дауаула, ма — бир сөз айтмазла. Тахта айтканы унутуп, Бошна сөзлери атмазла! — Кертими болура сөзлериң, Оспарды сөзлериң, ськыр! Айтканым бу кьурчдан кьытады, Онуум — иги, итиди, тап. Кьыралы сакалгыра кюч а — жокь! Эчиге дерчин кьызуат, Сынамай, келгенсиз не заман Ма энди ачама кьызуат. Тычкыбындын илгизги сиз анда — Кьобандан арада — тозледе Ючюн кюно берени болмазла, Жашарсыз ишигиз — тозледе. — Битимсиз, кьойлөйсиз анда жер, Туманын, жилили, юлкую. Айтчы сен, Россияни патчыкы Неди бу, бу кьадан юлкуюлок? — Кьыйынлык сырымын жашайсыз? Мытырлык этмейди игилик Мырдылы жерледе сагысыз Терекле, эринмей биригип. Ахырда алгыз кьолгы иш, Кечиуде ишлеги көпюле... — Халкыя этеги сен бизни, Сөзлериң кьымыны көтөрө! Биз кьойла туюбоюз, халкыбыз да. Кьарт, ськыр, мен сизни аямам, Аскерни артка кетерим, Сөзюм да артка аллам!

Эр киши эрлигин унутуп, Кьылмазга жашауда хатага, Итинди, аммай ол кесин, Ушарча аскерчи атага. Кьымажуул болла — кьаст жыл сайын, Базыну эриди туманнга, Кьан төгюп, изилгенг азгылык — Тоштери өткорюк кенгенде. Алыкь жесирде оксюно: Билеме, таулула өлмюну Көмбейиле, болмаса өз башы. Буге көп кьыйынлык бергенди Бу кириши таулары хар ташы! Сөзлери ол кюйсоз солдатын Окуш отча, болду инсанга: Жауга ким берсе да кенчигин, Кьыргыштын, айыбым да — анга!

Саны жокь баш ичен полканды, Жибергенди отха, жалыннга, Жашарча шаркяланы Адамы, Жашарча, баш ийип, жалына. Биз кьойла туюбоюз, халкыбыз да. Кьарт, ськыр, мен сизни аямам, Аскерни артка кетерим, Сөзюм да артка аллам! Сизини сунушту турсьз Жаннети ортасы бу жерин? Ма жер косетмейди жайны — Кьысыады кыш суукь, аз жели... Тан ага, шатыкы хаусы, Чыккан да кючюно хата, Жомакча, тауручча, хар заты, Саныны кьыйнамаз, арты. Туула дунияга тау башада, Кьарлары кетмеген таула, Адылге, озы бу сизге Жашарча жаннети хауда. Билигиз, жерлени барындан Жаратып, сайдады бу жерин! Терсени келчимаз бир Аллах, Он көчөр терчимиз бир дери.

Келишимге көре

МЧС-ни оюнуна көчедиле

КьМР-ни тошоуге кьырау службасыны бөлмелери РФ-ни Граждан кьоруула ишлери, кьыйын болуула эмда табылбайт кьыйынлыкчаны кетери жаны бла министрствуюну КьМР-де Баш управленийсны оюнуна көчедиле. Федералдык полномочиялары бир кесегин РФ-ни ишлери беруюно онгарлы КьМР-ни Правительствуюну жыйылуунда озоюлгенди. Управленийны башчысы Сергей Шагин айтканыга көре, ол халкыны эм жерлени кьыйын болумадан сагылау, ала сагылау хатаны кетери, кьырау ишлени кьуруу эм бардыру, отуну өңлөтүү, граждан кьорууларыны жана мадарла этеги, сууада адалманы из-

леу, аланы кьурууруну болжальга салынамазлык ишлени тамамалауа полномочияны бир кесегин бир бирге беруюно юксөткөн РФ-ни МЧС-ни бла КьМР-ни Правительствуюну араларында этиген келишимде белгиленген мадардан бириди. Ала былыт-ы сентябрге кьол салынганды. Бугегагыта республиканы элпиринде отшоуге кьырау кьырал службаны жаланда бөлмю ишлейди. Ала уа 16-дан аз болмазга керекдиле. Алай бол, отдан кьоруулары оклары болмай 43 эл кьызды. Нальчикде от шоуге кьырау кьорешни бөлмюле алагы тохтадырылган мардадан тышында Аьс-Су-

улга, Хасаньяга, Кенжеге, Адиоха, шахарны промышленность эм курорт зоналарына барып, кьуруу ишле бардырыга тошеди. Белгилисина, от өңлөтүүчюле не кьадар төрк жетсе, аланы ишлеринден кайыр ол кьадар уллу болады. Аланы саны да уллу магьананы туды, аны да болса, ол санган хата алай бир уллу болады. От бир мунга окуму адыга өңлөтүлө, орта эсеп бла бир квадрат метрге 300 сом алады. Келишимге көре этиген мадарла отдан сакынамаз кьоратылган ачыны бла ырыксыны алырга, буюн керекти жерге бөлгөно өг береди.

Тикаланы Фатима. Марина ХАПОВА.

Мухамед ХАФИЦ

«Адыг псалы» газетини баш редактору. Бюлүктөдөн алмайла өлмюно, Кьызуат өзүңдө өлгөнө Жаркысыз этпеле көйүмө. Көпюрлөмдү кьарт Оспарлы, баязын айтканы. Кьычырады... Тугуугуз, кесиги! Бу тоюну жашауу, турмушуу. Не хазир этисиүм сиз манга, Аскыкы, буюмдан асарга?! Коркүсүзү өлгөре айтама, Туттуган жер, чыккымысы да танга! — Кьызуауру кьурууу малгуну! Эсинде тутун а унутмай, Бу кьырал — менди дегенин. Мен кьылга этерме, суутмай. Халкь ючюн кьыйнарга билсе ол, Кьыйынлык сынамга ючюнге, Анкьар азат жерден да — Жол салсын ол Торкюно ичине. Айтканы сөзү — окду сыртынга бышырча көкөдү бир зат да Этуурча келери орус, — Кетмебиз жерден, Сынаскь да, өлмөк жегенин! Ачуудан кон айтканы солдатла, Эпюрюк бардыла жетгени Тычкыбыз жашыган алау уа, Көрдюле юл-көмюр этгенин. Махтауга сөрмөшмөз бир адыг. Не аруу таушулу ачкыга, Алай а туюлдуо минуде да Солдат кьырылган патчака. Хан саркьа, ол суукь кьылычдан, Жылтырай төгөкөк кьанкыла, Токтамай келеди кьырау кон, Келгенча малча, кьузугула. Аланы сордоло Кавказдан, Кьурууган итлени соргөна — Петербург а бере, буйрукчула, Ашыгып, минчакла тизгенча. Богалмаз адам, бу бир конда. Эхууру этгени бир палах Таулауда, о, немча жиялыкы Төгүлдө — биледи бир Аллах. Кьызуат барды тохтаусу. Биз кьыргызы этгенбиз кьырагыда, Адыгы өлмөк көргөнде, — Кьылтырады аланы санарга. Ма андан бери сиз көрбөз, Токтаган бөлсө кьызуат. Адам баш чөргөлип хуржунга, Бош алай атылганча бир зат. Анала, кьыраа ачуудан, Падчакхыны кюч ала барганды, Игинчи ичере жарамаз Жибериш ортакыга кьылганды.

